

менеджменту; вибір ресурсів; оцінка проведених заходів; їх коригування за підсумками оцінки.

Перспективи подальших досліджень полягають у теоретичному обґрунтуванні практичних технологій з коригування репутації органів публічної влади та подальшого вивчення окремих інструментів з репутаційного менеджменту у сфері державного управління.

Список використаних джерел

1. **Григорьева Н. Н.** Коммуникационный менеджмент / Н. Н. Григорьева. – Режим доступа : www.e-college.ru/xbooks/xbook157/book/index/index.html?go=part-004*page.htm.
2. **Державне управління та державна служба** : словник-довідник / уклад. О. Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
3. **Шарков Ф. И.** Константы гудвилла: стиль, публицити, репутация, имидж и бренд фирмы : учеб. пособие / Ф. И. Шарков. – М. : Дашков и К°, 2010. – 272 с.
4. **Шаров Ю. П.** Менеджмент / Ю. П. Шаров, Т. В. Кравцова // Энцикл. слов. з держ. упр. / уклад. : Ю.П. Сурмін [та ін.]; за ред. Ю. В. Ковбасюка [та ін.]. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.
5. **Cahill M.** Change Management Toolkit – Government Reputation / M. Cahill. – Режим доступа : www.sprint.gov.uk/index.php?option=com_docman&task=doc.
6. **Fombrun C. J.** Saving Face for Corporate Value / C. J. Fombrun, K. U. Nielsen, N. G. Trad // Communication Director. – 2008. – № 1. – P. 80 – 84.
7. **Grunig J. E.** Excellence in Public Relations and Communication Management / J. E. Grunig. – Hillsdale, NJ : Lawrence Erlbaum Associates, 1992. – 565 p.

Надійшла до редколегії 04.12.12

УДК 35.073.51

Юрій НЕСТЕРЯК

*Національна академія державного управління
при Президентові України*

ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМИ ІНФОРМАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ УКРАЇНИ

Досліджується реалізація державної інформаційної політики в галузі управління національними інформаційними ресурсами. Аналізується ефективність формування і використання інформаційних ресурсів, визначаються цілі та завдання державного управління національними інформаційними ресурсами як однієї з ключових проблем створення єдиного інформаційного простору України.

Ключові слова: інформаційне суспільство, державна інформаційна політика, національний інформаційний простір, національні інформаційні ресурси.

© Нестеряк Ю. В., 2013

Юрій Нестеряк. Государственная информационная политика и управление национальными информационными ресурсами Украины

Исследуется реализация государственной информационной политики в области управления национальными информационными ресурсами. Анализируется эффективность формирования и использования информационных ресурсов, определяются цели и задачи государственного управления национальными информационными ресурсами как одной из ключевых проблем создания единого информационного пространства Украины.

Ключевые слова: информационное общество, государственная информационная политика, национальное информационное пространство, национальные информационные ресурсы.

Yurii Nesteryak. Government information policy and management of national information resources of Ukraine

Investigates the implementation of national information policy in the management of national information resources. The efficiency of formation and use of information resources is analyzed, goals and objectives of the public management of national information resources, as one of the key challenges of creating a single information space of Ukraine.

Key words: information society, the state information policy, the national information space, national information resources.

Стрімкий розвиток інформаційної сфери, сучасних інформаційних технологій значною мірою впливає на політичну, економічну, соціокультурну, безпекову та інші складові розвитку суспільства і держави, а інформаційні ресурси в сучасних умовах стають системоутворюючим фактором їх життєдіяльності. Отже, постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями полягає в необхідності визначення цілей, завдань і основних напрямів державної інформаційної політики, спроможної забезпечити формування, поширення й ефективне використання та захист національних інформаційних ресурсів в Україні.

Аналіз публікацій із зазначеної проблеми підтверджує, що дослідженню ефективності формування й використання інформаційних ресурсів в умовах глобального розвитку інформаційного суспільства приділяють серйозну увагу відомі зарубіжні дослідники Н. Вінер, Д. Белл, Е. Бредлі, П. Бурдьє, Б. Гунтер, М. Дженіс, М. Кастельс, Р. Кей, М. Май, М. Маклюен, Т. Пітерсон, Ф. Сіберт, У. Шрамм та ін. Проблематика розвитку інформаційної сфери в Україні та державної інформаційної політики в галузі управління національними інформаційними ресурсами системно опрацьовується вітчизняними науковцями і дослідниками І. Арістовою, О. Гриценко, О. Зернецькою, В. Івановим, О. Картуновим, А. Колодюком, О. Литвиненком, Є. Макаренко, О. Мелещенком, М. Ожеваном, Г. Почепцовим, В. Різуном, О. Старішем, С. Телешуном, А. Чічановським, В. Шклярем, А. Юричком та ін. Водночас серед невирішених раніше частин загальної проблеми є системне вивчення ефективності формування й використання інформаційних ресурсів, обґрунтування цілей та завдань державної інформаційної політики.

Метою статті є аналіз ефективності формування і використання

інформаційних ресурсів; визначення цілей та завдань державної інформаційної політики, спроможної забезпечити формування, ефективно використання та захист національних інформаційних ресурсів в Україні.

Глобальний бурхливий розвиток інформаційного суспільства спричинив серйозні зміни в методах і підходах до державного управління, використання та захисту інформаційних ресурсів. Вітчизняний дослідник А. Колодюк визначає три основні проблеми державної політики в умовах розвитку інформаційного суспільства: 1) запровадження та підтримка структурних змін в економіці; 2) врахування та нівелювання нерівномірностей переходу до інформаційного суспільства; 3) оцінка стану громадсько-політичних і соціально-економічних передумов, створення стимулів для такого переходу [4, с. 107]. На його думку, демократія як форма управління, інформаційно-комунікаційні технології та концепція інформаційного суспільства створюють замкнене коло, стимулюючи одне одного. Це робить процеси управління відкритими і доступними для громадян, а суспільство розвивається до антибюрократичних норм.

Такий оптимістичний висновок певною мірою поділяє відомий німецький науковець і управлінець Манфред Май, стверджуючи, що уряди, парламенти, партії та інші політичні актори стали складовими частинами глобальної інформаційно-технічної інфраструктури [5, с. 31]. Інформаційні технології довели, що з їх допомогою можна швидше вирішувати рутинні завдання, підвищувати гнучкість та наближеність управління до громадян. Не підлягає сумніву і внесок інформаційних технологій у реформу системи управління, а європейські громадяни вже давно звикли до віртуальних муніципалітетів. Водночас, на думку дослідника, залишається багато питань, що досі не знайшли свого вирішення, наприклад безпека даних. Законодавство про захист даних відстає від рівня розвитку техніки. Попри це інформаційно-технічне переплетення всіх політичних акторів та інституцій є безповоротним фактом. Безперечним є те, вважає дослідник, що співвідношення між політикою і технологіями не має детермінуючого характеру і ні техніка, ні політика не є виключно залежним чи незалежним фактором.

Український науковець І. Арістова визначає *інформаційне суспільство* як громадянське суспільство з розвинутим інформаційним виробництвом і високим рівнем інформаційно-правової культури, в якому ефективність діяльності людей забезпечується розмаїттям послуг, заснованих на інтелектуальних інформаційних технологіях і технологіях зв'язку. Таким чином, тільки комплексний підхід і успішне вирішення кожного з цих завдань забезпечить кардинальне вирішення всієї проблеми – становлення й розвитку інформаційного суспільства в Україні [2].

Визначаючи основні напрямки *державної інформаційної політики*, відомий вітчизняний дослідник Г. Почепцов також акцентує увагу на розвитку інформаційного суспільства, яке сприяє поширенню процесів глобалізації, усуненню комунікаційних бар'єрів як на міждержавному рівні, так і на рівні окремих громадян, що, у свою чергу, зумовлює зміну ставлення до сутності

самої державної інформаційної політики, а саме акцентуацію уваги не лише на процесах збирання, обробки та зберігання інформації, а передусім – на активній участі держави в процесах творення відповідної інформації з метою протидії можливим інформаційним впливам ззовні, а також на напрацюванні ефективних механізмів її поширення зсередини (тобто серед своїх громадян) і ззовні (на міжнародній арені) [6]. Науковець головними напрямками здійснення сучасної державної інформаційної політики вважає:

- забезпечення свободи слова;
  - забезпечення та сприяння вільному доступу до суспільно значущої інформації;
  - збереження суспільної моралі, захист честі й гідності особистості;
  - сприяння конкуренції у сфері засобів масової інформації (ЗМІ) та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ);
  - залучення інвестицій у розвиток ІКТ та їх пільгове оподаткування;
  - сприяння відкритості та прозорості органів державної влади та місцевого самоврядування (розробка і впровадження електронного уряду);
  - захист культурної і мовної самобутності;
  - переведення культурної спадщини у цифровий формат;
  - захист інтересів найбільш вразливих громадян (неповнолітніх, непрацездатних, національних меншин) в інформаційній сфері;
  - боротьбу з неналежним використанням сучасних інформаційних технологій;
  - забезпечення інформаційної безпеки;
  - захист персональних даних;
  - охорону недоторканності приватного життя;
  - формування позитивного іміджу держави та державних органів.
- Довгострокова стратегічна мета державної інформаційної політики України, на переконання І. Арістової, – це формування відкритого інформаційного суспільства на основі розвитку єдиного інформаційного простору цілісної держави, його інтеграція у світовий інформаційний простір з урахуванням національних особливостей і інтересів під час забезпечення інформаційної безпеки на внутрішньодержавному та міжнародному рівнях [2]. Для досягнення цієї мети в інформаційній сфері слід вирішити такі завдання:
- зміцнення єдності інформаційного простору та усунення інформаційних погроз цілісності держави;
  - створення інформаційних умов для інтенсивного формування громадянського суспільства;
  - забезпечення інформаційного середовища для постійної відкритої взаємодії між державною владою і громадянським суспільством, що формується;
  - інвентаризація і визначення всього комплексу умов, у тому числі права власності, володіння і розпорядження, експлуатації нагромаджених інформаційних ресурсів та існуючих інформаційно-комунікаційних мереж і систем;

– створення правових, економічних і організаційних умов для об'єднання державних і недержавних інформаційних ресурсів, інформаційно-комунікаційних мереж і систем в єдину загальнодержавну інформаційно-комунікаційну інфраструктуру та систему національних інформаційних ресурсів;

– визначення правил і умов функціонування національного ринку інформаційної продукції і послуг у нових економічних умовах, що сприяють його інтенсивному й рівноправному розвитку по всій території країни та інтеграції у світовий інформаційний ринок.

У реалізації визначених завдань присутні дві стратегічні складові: техніко-технологічна, пов'язана зі створенням техніко-технологічної бази переходу України до інформаційного суспільства за рахунок розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури; соціально-політична, що визначає вирішення проблем соціальної, правової, психологічної і моральної підготовки українського суспільства до життя в умовах інформаційного суспільства.

Базовими принципами реалізації державної інформаційної політики України дослідник вважає: рівність інтересів усіх учасників інформаційних відносин; системність; пріоритетність вітчизняного виробника; несуперечність – головні заходи спрямовані на забезпечення державних інтересів України, але не суперечать соціальним інтересам громадян; соціальну орієнтацію – фінансування державою тільки того, що спрямовано на інформаційний розвиток соціальної сфери; пріоритет права перед силою.

На основі виділених принципів можна провести оцінку поточного стану і визначити пріоритетні напрямки державної інформаційної політики стосовно: інформаційних ресурсів; інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури; інформаційних і телекомунікаційних технологій, систем і засобів їх реалізації; виробництва і споживання засобів інформації, інформаційних продуктів і послуг (науково-технічний і виробничий потенціал; ринок інформації, інформаційних технологій, засобів, продуктів і послуг; домашня комп'ютеризація); засобів масової інформації; інформаційного законодавства; систем забезпечення інформаційної безпеки; взаємодії інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури України з глобальними інформаційними мережами.

Необхідно визначити й очікувані результати в різноманітних сферах суспільного розвитку у зв'язку з реалізацією державної інформаційної політики в галузях:

– геополітики, безпеки і міжнародних відносин – сприяє відновленню ролі України як повноцінного учасника світового інформаційного співтовариства, як провідної світової держави, що має багатющі інформаційні ресурси, де швидко розвивається інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура;

– економіки – орієнтована на випереджаючі темпи створення, поширення, постійного відновлення і використання інформації як

важливої умови структурної перебудови економіки країни в найкоротші терміни, істотне підвищення рівня життя населення;

– державного управління – відкриває можливості для забезпечення всіх суб'єктів системи управління своєчасною, повною і достовірною інформацією, поліпшення підготовки і прийняття рішень на всіх рівнях системи управління, ефективного громадського контролю за діяльністю органів державної влади;

– освіти, науки і культури – сприяє серйозним перетворенням у цих сферах щодо радикальної зміни сутності та організації процесів навчання і розвитку людини, формування системи дистанційної, безупинної і відкритої освіти, збереження та розвитку вітчизняної культури, включення української науки у світові системи наукового інформаційного обміну;

– у соціальній сфері – забезпечує розробку і реалізацію цивілізованих, демократичних форм і методів впливу на ЗМІ, формування і поширення духовних цінностей, що відповідають національним інтересам і культурно-історичним традиціям України.

Однією з невідмінних умов функціонування *національного інформаційного простору*, на думку вітчизняних експертів, є комплексна та ефективна протекціоністська політика держави, головним завданням якої є стимулювання створення відповідних індустрій і забезпечення їх стійкого розвитку [1]. Передусім це: 1) розвинена та впливова в суспільстві система загальнонаціонального суспільного мовлення із такими виробничо-технологічними складовими, як загальнонаціональне та супутникове телерадіомовлення, онлайнове мовлення в мережі Інтернет, виробництво фільмів, телесеріалів, програм; 2) конкурентоспроможна система національного кіновиробництва та кінопрокату; 3) національна система глобального збирання та поширення інформації, орієнтована на активне розповсюдження відомостей про Україну та створення її позитивного іміджу у світі.

Ступінь готовності держави та суспільства до паритетної участі в міжнародному інформаційному обміні в міжнародній практиці визначається за такими критеріями:

– кількість та якість інформаційного продукту, що виробляється в державі та власне державою;

– потужність, розгалуженість та наявний ресурс подальшого розвитку телекомунікаційних мереж;

– ступінь доступності для громадян усіх відкритих інформаційних джерел (концепція універсального доступу);

– рівень практичної захищеності інтелектуальної власності й авторських прав;

– здатність держави ефективно регулювати виробництво та поширення інформації (діяльність інформаційних агенцій, ЗМІ, культурних індустрій, структур закордонного мовлення тощо).

Щодо збільшення глобальної інформаційної присутності України, то тут, на думку фахівців, спостерігається сталий, хоча й повільний, прогрес. На

сьогодні офіційну присутність України у світовому інформаційному просторі забезпечує Державна телерадіокомпанія «Всесвітня служба “Українське телебачення і радіомовлення”» (УТР). Міжнародне співробітництво в інформаційній сфері здійснюється на підставі договорів. Загалом Держкомтелерадіо координує і контролює реалізацію міжурядових та міжвідомчих угод в інформаційній сфері з понад 30 країнами світу в Європі, СНД, Африці, Азійсько-Тихоокеанському регіоні та на Близькому Сході. Спільно з Державним підприємством «Укркосмос» УТР мовить на 84 країни світу, а з 2005 р. здійснює повноцінне Інтернет-мовлення в реальному часі. З 1 липня 2007 р. обсяг мовлення Державної телерадіокомпанії «Всесвітня служба “Українське телебачення і радіомовлення”» доведений до 24 годин на добу з титруванням програм англійською мовою (24 години на Євразію, 24 години на Північну Америку, 24 години Інтернет-мовлення). Із квітня 2005 р. державна телерадіокомпанія «Культура» також розпочала супутникове мовлення у відкритому режимі на понад 80 країн світу.

Із розвитком національної системи глобального мовлення тісно пов'язане питання налагодження *ефективного «управління новинами» про Україну з боку держави* (менеджмент новин, спін-докторство). Загальноприйнятою практикою у світі є утворення служб та механізмів, що спеціально опікуються поширенням відкритих повідомлень про країну. Зазвичай це розглядається як розумний баланс демократичними принципами права на інформацію й свободи слова і здійснюваним в інтересах суспільства та громадян контролем за нею. Одним із перших прикладів створення таких органів у країнах світу став Комітет стратегічних комунікацій (Strategic Communication Unit) у Великобританії.

На вирішення питань, пов'язаних із розширенням інформаційної присутності України за кордоном, формуванням та підтриманням адекватної репрезентації держави як усередині країни, так і поза її межами, була спрямована «Державна програма забезпечення позитивного міжнародного іміджу України на 2003 – 2006 роки». Проте ефект від її втілення виявився недостатнім, що підтверджується експертними оцінками. Так, на міжнародному заході «Комунікації: управління змінами та імідж України», що відбувся в листопаді 2007 р. під егідою Міжнародної асоціації зі зв'язків з громадськістю та за сприяння Української піар Ліги, наголошувалося, що про Україну у світі знають недостатньо й не завжди інформація є достовірною. Причина полягає в тому, що більшість повідомлень про Україну надходить до міжнародної спільноти, як і раніше, з Москви, де зосереджена найбільша на пострадянському просторі кількість представництв провідних світових медіа. Крім того, вагому роль відіграє активна інформаційна політика Російської Федерації, спрямована також на створення вигідного Росії міжнародного іміджу України.

Стратегічно важливим завданням державної інформаційної політики, на переконання експертів, є впровадження *цифрового телерадіомовлення*. Перехід на цифрові технології мовлення є нині однією з глобальних

тенденцій. Відповідно до рішення Регіональної угоди «Женева-06», до якої приєдналася й Україна, усі країни Європи до 2015 р. припиняють аналогове телевізійне мовлення і замінюють його на цифрове у форматі DVB-T. Впровадження цифрового телерадіомовлення в Україні є необхідним, оскільки це: а) забезпечить технологічне підґрунтя для подальшої інтеграції України в європейський та світовий телерадіопростір; б) оптимізує використання радіочастотного ресурсу, виділеного Міжнародним союзом електрозв'язку для потреб України (сьогодні він використаний уже приблизно на 90 %); в) збільшить інвестиційну привабливість галузі; г) забезпечить рівномірне покриття телемовленням усієї території держави, включаючи прикордонні регіони; д) виведе Україну на рівень західноєвропейських показників щодо кількості програм телевізійного, звукового та мультимедійного мовлення, поліпшить якість сигналу, уможливить створення в Україні телебачення високої чіткості (технологія High Definition Television – HDTV). Згідно з «Державною програмою впровадження цифрового телерадіомовлення в Україні», затвердженою Національною радою з питань телебачення і радіомовлення 27 листопада 2007 р., до липня 2015 р. має відбутися повний перехід на цей стандарт.

Формування і використання *національних інформаційних ресурсів* – одна з ключових проблем становлення та розвитку національного інформаційного простору в Україні. Інформаційні ресурси формуються в результаті діяльності як органів державної влади, так і державних та недержавних підприємств, наукових, навчальних і громадських організацій. Вони включають інформацію та знання, а також лінгвістичні засоби, що застосовуються для опису конкретної предметної галузі і для доступу до інформації та знань. У процесі формування і використання інформаційних ресурсів здійснюється збір, обробка, збереження, пошук і видача інформації за запитом або регламентом.

Державні інформаційні ресурси, на думку науковця І. Арістової, є основою єдиного інформаційного простору України [2]. До таких належать:

- ресурси, утворені для забезпечення діяльності органів державної влади і вироблені в результаті цієї діяльності;
- ресурси, утворені недержавними організаціями за замовленнями і в інтересах органів державної влади.

Особливу підтримку держава повинна забезпечити тим недержавним структурам, які орієнтовані на інформаційне обслуговування масового користувача. Підставою для включення недержавних інформаційних ресурсів в єдиний інформаційний простір повинна бути їх відповідність вимогам єдиного порядку формування і використання інформаційних ресурсів різноманітних видів. Державні і недержавні інформаційні ресурси утворюють систему національних інформаційних ресурсів, що використовують як традиційні інформаційні технології і носії інформації, так і автоматизовані бази та банки даних. Ця система має бути відкрита для включення до неї в разі необхідності інформаційних ресурсів, що створюються.

Головною метою державної інформаційної політики стосовно

національних інформаційних ресурсів, на думку вітчизняних дослідників, є створення необхідних економічних і соціокультурних умов та правових і організаційних механізмів формування, розвитку і забезпечення ефективного використання національних інформаційних ресурсів в усіх сферах життя і діяльності громадянина, суспільства й держави [3]. Функції державного управління інформаційними ресурсами полягають:

– у розробці й прийнятті політичних рішень, законодавчих і нормативно-правових актів щодо забезпечення системи управління національними інформаційними ресурсами та вдосконалення механізмів реалізації правових норм чинного законодавства;

– визначенні і здійсненні повноважень державних органів, органів регіонального й місцевого самоврядування щодо оперативного управління (володіння, розпорядження, користування) державними інформаційними ресурсами;

– розробці й реалізації організаційних заходів і нормативно-методичного забезпечення відомчих і регіональних структур та недержавного сектору у сфері формування та використання інформаційних ресурсів за умови координації діяльності згаданих структур;

– розробці і реалізації фінансово-економічних засад регулювання процесів формування та використання інформаційних ресурсів;

– державній реєстрації інформаційних ресурсів, забезпеченні повноти створення первинних і похідних інформаційних ресурсів на засадах використання інформації, що виникає (створюється) у процесі діяльності державних органів, органів регіонального та місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності;

– уведенні технологічно та методологічно єдиних засад формування інформаційних ресурсів за результатами діяльності державних органів, органів регіонального та місцевого самоврядування, державних підприємств і організацій для надання їх у вільний доступ громадянам і організаціям (крім інформаційних ресурсів, що мають відомості, віднесені до державної таємниці та до іншої інформації з обмеженим доступом);

– забезпеченні ефективного використання інформаційних ресурсів для діяльності державних органів, органів регіонального і місцевого самоврядування та державних підприємств, установ і організацій;

– оптимізації державної політики інформатизації щодо забезпечення науково-технічних, виробничо-технологічних і організаційно-економічних умов створення та застосування інформаційних технологій, інших елементів інформаційної інфраструктури для формування, розвитку й ефективного використання інформаційних ресурсів та сприяння доступу громадян до світових інформаційних ресурсів, глобальних інформаційних систем;

– забезпеченні функціонування ефективно діючої комплексної системи захисту інформаційних ресурсів;

– забезпеченні захисту громадян, суспільства і держави від хибної, спотвореної та недостовірної інформації;

– забезпеченні розробки та застосування правових, організаційних і економічних механізмів стосовно форм та засобів обігу інформаційних ресурсів України (ринку інформації, інформаційних технологій, засобів обробки інформації та інформаційних послуг);

– регулюванні інформаційного співробітництва, спрямованого на забезпечення рівноправного і взаємовигідного використання національних інформаційних ресурсів у процесі міжнародного обміну, здійснення єдиної державної політики наукової підтримки системи державного управління формуванням, розвитком і використанням національних інформаційних ресурсів;

– кадровому забезпеченні системи державного управління національними інформаційними ресурсами;

– інформаційно-аналітичному забезпеченні прийняття управлінських рішень у сфері управління інформаційними ресурсами;

– контролі за встановленим порядком і правилами формування, розвитку і використання інформаційних ресурсів;

– нагляді за додержанням законодавства у сфері формування, розвитку, використання інформаційних ресурсів та здійснення правосуддя у сфері суспільних інформаційних відносин.

Від чіткого організаційно-правового визначення системи поглядів на цілі, завдання і основні напрями державної інформаційної політики України залежить створення збалансованої інформаційної інфраструктури, спроможної забезпечити формування, ефективне використання і захист інформаційних ресурсів.

В умовах науково-технічного прогресу та розвитку інформаційного суспільства ефективність державного управління та захисту національних інформаційних ресурсів значною мірою визначає загальний рівень національної безпеки, а будь-які недоліки в структурі й функціонуванні системи державного управління цими процесами призводять до непоправних збитків суспільства й держави.

Формування та розвиток національного інформаційного простору України дозволить суттєво підвищити ефективність функціонування всіх гілок влади за рахунок підвищення рівня інформаційної підтримки їх діяльності на основі використання всієї нагромадженої інформації і більш динамічної організації інформаційної взаємодії під час вирішення комплексних проблем управління суспільством.

Темою подальших досліджень у розглянутій сфері може стати порівняльний аналіз досвіду реалізації державної інформаційної політики в галузі управління національними інформаційними ресурсами країн розвинених демократій, сусідніх східноєвропейських держав та Росії.

Список використаних джерел

1. **Актуальні** проблеми державної інформаційної політики в Україні : аналіт. записка. – Режим доступу : www.old.niss.gov.ua/Monitor/april08/3.htm.
2. **Арістова І. В.** Державна інформаційна політика : організаційно-правові

аспекти : монографія / І. В. Арістова. – Режим доступу : www.pravo.vuzlib.net/book_z1189.html.

3. **Державна** інформаційна політика і національні інформаційні ресурси. – Режим доступу : www.refine.org.ua/pageid-982-1.html.

4. **Колодюк А. В.** Інформаційне суспільство: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.03 / Колодюк Андрій Вікторович. – К., 2004. – 234 с.

5. **Май М.** Медіа-політика в інформаційному суспільстві / Манфред Май ; пер. з нім. В. Климченко, В. Олійник. – К. : Акад. Укр. преси, Центр Вільної Преси, 2011. – 286 с.

6. **Почепцов Г. Г.** Державна інформаційна політика в Україні: шляхи вдосконалення : підручник / Г. Г. Почепцов. – Режим доступу : www.pidruchniki.ws/14940511/politologiya.

Надійшла до редколегії 20.08.12

УДК 351.746:314.018

Ірина РОЙ

*Національна академія державного
при Президентіві України*

ДЕРЖАВНІ ПРІОРИТЕТИ У СФЕРІ ДЕМОГРАФІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Аналізуються сучасні передумови для формування стратегічного планування у сфері демографічної безпеки України. Визначаються державні пріоритети демографічної безпеки України, стратегічна мета демографічного розвитку та система заходів і механізмів для її реалізації. Наводяться основні завдання демографічної безпеки країни.

Ключові слова: демографічна безпека, демографічна криза, демографічна політика.

Ірина Рой. Государственные приоритеты в сфере демографической безопасности Украины

Анализируются современные предпосылки для формирования стратегического планирования в сфере демографической безопасности Украины. Определяются государственные приоритеты демографической безопасности Украины, стратегическая цель демографического развития и система мер и механизмов для ее реализации. Приводятся основные задачи демографической безопасности страны.

Ключевые слова: демографическая безопасность, демографический кризис, демографическая политика.

Iryna Roy. Government priorities in sphere of Ukraine demographic security

The modern conditions for the formation of strategic planning for the demographic security of Ukraine are analyzed. According to the survey were formulated by the state security priorities of the population of Ukraine's strategic goal of the demographic

development and the system of measures and mechanisms for its implementation. The main objectives of the demographic security are given.

Key words: demographic security, demographic crisis, demographic policy.

Найближчими роками можна очікувати, що чисельність населення України неминуче зменшуватиметься. Навіть за умови збільшення народжуваності та зниження смертності в Україні до рівня північноєвропейських країн подолати депопуляцію не вдасться [3, с. 34]. Єдиним реальним виходом із цієї ситуації є активізація процесу репатріації етнічних українців та представників інших раніше депортованих народів, а також заходи із залучення мігрантів з держав, що розвиваються.

У розробленій Інститутом демографії та соціальних досліджень НАН України Концепції демографічного розвитку України на 2005 – 2015 рр. визнається, що тенденцію до зменшення загальної чисельності населення не зупинити. У такому випадку слід зробити все необхідне для належного економічного забезпечення відтворення населення, поліпшення стану навколишнього середовища, достойного захисту людей похилого віку та сімей з дітьми, пропаганди здорового способу життя, а також вільного доступу до медицини та освіти [4].

В Україні не створено жодних стимулів для підвищення рівня народжуваності. Орієнтація на західні мірки життя призведе до відмови на певний час від народження другого та наступних дітей. Лише за умови реконструкції репродуктивних настанов пізніше можна очікувати на підвищення сумарного коефіцієнта народжуваності до рівня 1,3 – 1,4 дитини в розрахунку на одну жінку, що знову ж таки не забезпечуватиме навіть просте заміщення поколінь.

З проблемами розвитку і становлення окремих аспектів демографічної безпеки пов'язані дослідження демографів і соціологів в Україні і російських учених. Тим часом в українській політичній і юридичній науках ця проблема залишається слабо розробленою. Питанням теоретичного та методологічного вивчення демографічного розвитку та регулювання демографічними процесами присвячені праці багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних науковців: Е. Лібанової, О. Палія, В. Стешенко, С. Пирожкова, Н. Рингач, І. Суботіної, Н. Власенко, В. Скуратівського, О. Петрос, Н. Фойгт, К. Якуби та ін. В Україні проблемами демографії займається Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України.

Мета статті – сформулювати державні пріоритети демографічної безпеки та систему заходів і механізмів для її реалізації; визначити основні завдання демографічної безпеки країни.

На стабілізацію суспільства в майбутньому впливатиме ряд факторів. По-перше, неминуче скорочення загальної чисельності населення України в результаті як природного руху, так і міграційних переміщень може призвести до неможливості підтримання необхідного рівня господарського освоєння території, унаслідок чого неможливим стає підтримання хоча б мінімальної густоти населення в усіх регіонах країни. По-друге,